

(Форин аферс, 9. март, 2013)

Много тога је у руској спољној политици данас базирано на консензусу који се искристалисао раних деведесетих година. Појављујући се из крхотина совјетског колапса, овај консензус је мењао политички спектар – од прозападних либерала до левичара и националиста. Он почива на три геостратешка императива: да Русија мора остати нуклеарна суперсила, велика снага у свим аспектима и хегемон – политички, војни и економски лидер – у свом региону. Овај консензус оцртава линију у песку од које Русија не сме одступити, а да не изгуби свој понос или чак национални идентитет. Он се доказао као зачуђујуће отпоран, преживевши постреволуционарне турбуленције и промену политичког режима од Бориса Јељцина до Владимира Путина.

Након што је изабран за председника 2000. године Путин је у свој план уврстио свеобухватни циљ: опоравак економских, политичких и геостратешких позиција које је изгубила совјетска држава 1991. Иако он то никада није формално рекао, Путин је настојао да то оствари са таквом одлучношћу, кохеренцијом и чврстином да је његов циљ заслужено добио име Путинова доктрина. У Русији доктрина је водила режим да поврати водеће позиције у економији (као прво и најважније, у индустрији нафте и природног гаса) и поново поврати контролу над националном политиком, системом судства и националних телевизијских мрежа, од којих преовлађујућа већина Руса добија информације. У спољној и политици безбедности, доктрина је реинтерпретирала геостратешку тријаду Русије, чинећи њену примену и одржавање знатно агресивније него што је било планирано. Иако је председник Сједињених Држава Барак Обама касније сигнализирао да ће он покушати да оживи „ресетовање“ односа са Русијом,

Пише: Леон Арон
петак, 22 март 2013 11:59

најбоља опција Вашингтона могла би бити и стратешка пауза: далеко више умањени режим интеракције који рефлектује растући диспарат у вредностима и циљевима међу два државама, али ипак да сачува искрени дијалог и чак и сарадњу у неколико изабраних области.

Путинова доктрина у пракси

Први императив руског спољнополитичког консензуса је очување позиције државе као нуклеарне суперсиле. Кључна ствар је очување паритета са једином другом нуклеарном суперсилом Сједињеним Државама. То објашњава решеност Москве да узме активно учешће у преговорима о контроли стратешког наоружања са Вашингтоном. У исто време, Путиново агресивно стремљење ка овом циљу може да угрози овај стратешки однос, као што је одбрамбени НАТО ракетни систем у Европи. Не представља изненађење што тврдње врховних америчких и НАТО званичника да систем не представља претњу по руски систем нуклеарног одвраћања не наилазе на позитиван одговор. Путин је и прокламовао у свом говору у руском Министарству иностраних послова прошлог јула да ракетни штит наводно „ремети стратешки баланс“ – тј. да он слаби статус Русије као нуклеарне суперсиле.

Секундарни, али од симболичног значаја (да не помињемо финансијску награду) стуб руске позиције као нуклеарне суперсиле представља извоз нуклеарних технологија. Државне нуклеарно-енергетске корпорације, као „Росатом“, интензивно извозе нуклеарну технологију. Поменута компанија тренутно има уговоре за продају нуклеарних реактора Кини, Турској, Индији, Белорусији и Бангладешу. Иран је нарочито атрактиван купац – Русија је помогла да се сагради нуклеарна електрана Бушер вредна милијарду долара у јеку противљења Сједињених Држава. Пројекат Бушер не само да је нагласио руски нуклеарно-технолошки капацитет већ и спремност Москве да наметне своју

Пише: Леон Арон
петак, 22 март 2013 11:59

политику у лице Вашингтону.

Ово је показало да је „непробојност“ воље Сједињених Држава централна за Путинову реинтерпретацију другог циља руског спољнополитичког консензуса: широм очувати статус земље као велике силе. У овом контексту Москва је активно помагала бивше совјетске клијенте на Средњем истоку, Латинској Америци и у Азији. Типична за ову политику била је надоградња постројења за снабдевање и оправку у Тартусу у Сирији 2009. и Путинова посета Куби у децембру 2000, која је била прва када је реч о совјетским лидерима још од путовања Леонида Брежњева 1974. Штавише, Москва све више користи Савет безбедности Уједињених Нација како би ослабила или блокирала америчке иницијативе: током 90-их Русија је наметнула два вета у СБ; између 2000. и 2012. она је употребила право вета осам пута.

Потрага за трећом компонентом спољнополитичког консензуса – регионалном хегемонијом – водила је Москву да тежи политичкој, економској, војној и културној реинтеграцији земаља бившег совјетског блока под руским патронатом. У свом говору прошлог лета у Министарству иностраних послова, Путин је реafirмисао ову обавезу, називајући „продубљивање интеграције“ бивших совјетских територија „срцем спољне политике“. Упркос слабом ентузијазму за сарадњу нових независних држава, овај циљ је резултирао стварањем Организације за колективну безбедност [\[1\]](#) (војни савез који укључује Русију, Јерменију, Белорусију, Казахстан, Киргистан и Таџикистан) и бесцаринске уније између Белорусије, Русије и Казахстана која је спремна да еволуира у Евроазијску унију до 2015, што представља пројекат за који се Путин често и силовито залаже.

Путинова доктрина и покушај обнављања совјетске државе

Пише: Леон Арон
петак, 22 март 2013 11:59

